

РЕШЕНИЕ

№ 184

гр. София, 11.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на дванадесети октомври през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Иванка Ангелова
Членове: Красимир Машев
Златина Рубиева

при участието на секретаря Диана В. Аначкова
като разгледа докладваното от Златина Рубиева Въззивно гражданско дело № 20201000502611 по описа за 2020 година

Производството е по реда на чл. 258 – чл. 273 от ГПК.

С решение № 1348 от 19.02.2020г., постановено по гр.д. № 12994/218г., СГС, I ГО, 6 състав е осъдил Република България, представлявана от министъра на финансите, Народното събрание на Република България и Районен съд - Сливница, гр.Сливница да заплатят на основание чл. 4, §3 от Договора за Европейски съюз на О. Е. сумата от 393 024,04 лв. - обезщетение за причинената на ищеца имуществена вреда от нарушение на правото на ЕС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска-04.10.2018 г. до окончателното изплащане на сумата.

Решението е обжалвано от Районен съд - Сливница, чрез процесуалния представител, с възражения за неправилност и необоснованост. Релевира се довод за допуснато в случая достатъчно съществено нарушение на общностното право, като се поддържа, че първостепенният съд не е отчел всички фактори, характеризиращи положението, представено пред националния съд, което следва изрично от практиката на Съда на ЕС, систематизирана последно в Решение от 28 юли 2016г. Т., С-168/15, според което тази отговорност би могла да се ангажира само в изключителния случай, в който националната юрисдикция, произнасяща се като последна инстанция, е допуснала очевидно нарушение на приложимото право. В жалбата се сочи, че сред елементите, които могат да се вземат предвид в това

отношение се включват степента на яснота и прецизност на нарушената норма, обхватът на правото на преценка, който нарушената норма оставя на националните органи, умисълът или небрежността при извършването на нарушението или при причиняването на вредата, извинимият или неизвиним характер на евентуалната грешка при прилагане на правото. Релевира се оплакване, че от приетото не ставало ясно откъде съдът извежда презумпция за достатъчно съществения характер на извършеното нарушение. Поддържа се становище, че от изискването санкциите при неспазване на задължението за деклариране да са ефективни, съразмерни и възпиращи, съгласно чл.9, §1 от Регламент № 1889/2005г. не би могло да се изведе по очевиден начин несъвместимостта на чл. 251, ал.2 НК с тази разпоредба. Релевира се възражение, че очевидността на извода за несъответствие следвала единствено от тълкуването, което Съдът на ЕС е възприел едва с Определението от 30 януари 2019г., АК, С-335/18 и С-336/18. Поддържа се твърдение, че в случая не било съобразено, че постановеното на 12.07.2017г. определение по н.о.х.д. № 516/2017г. на РС-Сливница е постановено в производство по чл.384, ал.1 във връзка с чл.381 НПК въз основа на споразумение между прокурор при РП-Сливница и упълномощен защитник на О. Е., като от съдържанието на съдебния протокол, било видно, че подсъдимият се е признал за виновен, разбрал е последиците от предложеното споразумение, съгласил се е с тези последици и доброволно е подписал споразумението. Прави се извод, че това процесуално поведение на ищеца също следвало да е от значение за преценката на това дали извършеното от РС-Сливница нарушение при одобряване на споразумението е достатъчно съществено. Излага се възражение, че бил неправилен изводът, че процесното определение противоречи на практиката на Съда на ЕС, тъй като такава до постановяването му не е имало. Релевира се оплакване, че несъвместимостта на мярката по чл.251, ал.2 НК с правото на Съюза била установена по несъмнен начин едва с Определението от 30 януари 2019г., АК, С-335/18 и С-336/18, EU:C:2019, т.е. отговорът на този въпрос бил ясен за националните съдилища, считано от 30.01.2019г. Изразява се несъгласие с приетото от първоинстанционния съд, че преюдициалните тълкувателни заключения на Съда на ЕС имат обратно действие, като се сочи, че това е вярно, но само по отношение на висящите правоотношения, възникнали преди тълкувателното решение, а не и по отношение на правоотношения, по които е налице влязъл в сила съдебен акт, какъвто е процесният случай. В жалбата се отправя искане до въззивния съд да постанови решение, с което да отмени обжалваното решение и да постанови друго, с което да отхвърли предявения иск. Предявява се претенция за присъждане на разноски.

Срещу осъдителното решение е подадена и въззивна жалба от Народно събрание на Република България, чрез процесуалния представител. В жалбата се релевира възражение за недопустимост на решението, евентуално неправилност и необоснованост. Поддържа се оплакване, че ЗОДОВ е неприложим по отношение на Народното събрание, като се сочи, че с оглед

задължителната тълкувателна практика на ВКС (ТР № 5 по т.д. № 5/2013 г. на ОСГК на ВКС), както и след логическо и систематично тълкуване на последните изменения на ЗОДОВ /обн., ДВ бр. 94/2019 г./, като процесуален субституент на държавата в хипотезата на реализиране на вреди по реда на ЗОДОВ не би могло да бъде привлечено Народното събрание. В жалбата се релевира възражение, че Народното събрание не е процесуално легитимирано да отговаря за последиците, произтекли от осъществяване на законодателен процес и реализиране на предоставените му конституционни правомощия. Прави се оплакване, че обжалваното решение е постановено в нарушение на материалния закон и при съществено нарушение на съдопроизводствените правила. Сочи се, че, за да е налице извъндоговорната отговорност на държавата по чл. 4, § 3 от Договора за Европейския съюз следва да е налице нарушение на правна норма на ЕС, която има за предмет предоставяне на права на частноправни субекти, нарушението да е достатъчно съществено и наличието на причинно-следствена връзка между нарушението и вредата. Допълва се, че при преценката дали е налице нарушение, следва да се има предвид целта, която се преследва с конкретна норма. Поддържа се твърдение, че чл. 9, § 1 от Регламента не предоставя права, а въвежда задължение за държавата-членка да санкционира определено поведение на субектите на границата, поради което се прави извод, че не е налице първият елемент от фактическия състав за ангажиране на отговорността на Народното събрание, който е основополагащ за разглеждане на иск по чл. 4 § 3 ДЕС. Излага се довод, че липсата на засегнати от процесната разпоредба права на частноправни субекти прави невъзможно обосноваването на отговорност и прави безпредметно коментирането на останалите елементи на фактическия състав на чл. 4 § 3 ДЕС. Поддържа се становище, че в случай, че съдът приеме, че е налице нарушение на права, то същото е оправдано от съображения за обществен ред и обществена сигурност. В жалбата се отправя искане до въззивния съд да постанови решение, с което да отмени обжалваното решение и да постанови друго, с което да отхвърли предявения иск. Предявява се претенция за присъждане на разноски, вкл. юрисконсултско възнаграждение.

Срещу осъдителното решение е подадена въззивна жалба и от Държавата, чрез министъра на финансите, в която се излага становище за недопустимост на исковата претенция. Релевира се възражение, че отговорността на държавата следва да се реализира по ЗОДОВ, а по цитирания ред държавата отговаря, чрез органите причинили увреждането. Прави се оплакване и за неоснователност на претенцията с твърдението, че в решението липсвали конкретни мотиви по отношение ангажирането на отговорността на държавата. Прави се искане въззивният съд да отмени обжалваното решение и да постанови друго, с което да отхвърли предявения иск. Предявява се претенция за присъждане на разноски, вкл. юрисконсултско възнаграждение.

Въззиваемият-ищец – О. Е., чрез процесуалния си представител,

депозира писмен отговор, с който оспорва трите въззивни жалби. Представя писмена защита.

Прокурорът от С. поддържа становище за основателност на въззивните жалби.

Софийски апелативен съд, в настоящия си състав, като прецени събраните по делото доказателства в тяхната съвкупност, както и във връзка със становищата на страните и техните възражения, на основание чл. 235, ал.2 от ГПК, намира следното:

Въззивните жалби са допустими – подадени са в законоустановения срок, предвиден в чл. 259, ал. 1 ГПК, от страна в процеса, имаща право и интерес от обжалване и срещу подлежащ на обжалване съдебен акт. Предмет на разглеждане е предявен иск с правна квалификация чл. 4, § 3, ал.2 ДЕС. До датата на депозирание на исковата молба във вътрешното ни право липсва специално уреден процесуален ред, по който да се реализира извъндоговорната отговорност на държавата за вреди, причинени от нарушения на общностното право. В правото на ЕС също не се съдържат разпоредби относно реда за ангажиране отговорността на държавата - членка по чл. 4, § 3 ДЕС, поради което и в съответствие с принципа за процесуална автономия процесуалният ред за разглеждане на такива искове се определя от националните процесуални правила. В тази връзка, СЕС приема в своите решения, че предявените пред националния съд искове за обезщетяване на такива вреди следва да бъдат разгледани по ред, който да не е по-неблагоприятен от този за подобни искове по националното право. Затова и с оглед установените с практиката на СЕС изисквания състав на ВКС с определение № 269/08.05.2015 г. по гр. д. № 1867/2015 г., постановено по реда на чл. 274, ал. 3 ГПК, е приел, че отговорността на държавата за вреди от нарушения на общностното право, произтичащи от чл. 4, § 3 от ДЕС, следва да бъде реализирана по процесуалния ред на ЗОДОВ. В същия смисъл са и последвалите законодателни изменения, обнародвани в ДВ, бр. 94 от 2019г., с които изрично с разпоредбата на чл. 2в се регламентира редът, по който да се разглеждат исковете за вреди от нарушаване на правото на Европейския съюз, с което се преодоляха противоречията в съдебната практика. Това е специален ред, предвиден във вътрешното законодателство, за разглеждане на искове, свързани с отговорността на държавата за вреди от незаконни актове и действия на нейни органи и длъжностни лица. Касае се за обективна отговорност, каквато е и отговорността на държавата по чл.4, §3 ДЕС, при която се дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице /чл.4 ЗОДОВ/.

Ищецът по делото-О. Е. е посочил в исковата молба, че ответникът РС-Сливница му е причинил имуществени вреди в резултат на неприлагане на правото на ЕС при осъществяване на правораздавателна дейност. Посочил е, че на 10.07.2017г., преминавайки през Митнически пункт-Калотина, не е

декларирал сумата от 200 950 евро, като по образуваното НОХД № 516/2017 г. по описа на РС-Сливница, на основание чл. 251, ал. 1 НК, е било постановено определение № 192 на 12.07.2017 г. за одобряване на споразумение, с което му е било наложено наказание в размер на 5 месеца лишаване от свобода, отложено с три годишен изпитателен срок, като недекларираната сума, предмет на престъплението, е била отнета в полза на държавата, съгл. чл. 251, ал. 2 НК. Посочил е, че с това е нарушен чл. 4, §3 от ДЕС, чл. 9 от Регламент № 1889/2005 г. на Европейския парламент и на Съвета, като му е причинена имуществена вреда в размер на 200 950 евро. Изложил е твърдения, че СЕС се е произнесъл в преюдициално производство по инициатива на РС-гр. Свиленград относно съвместимостта на чл. 251, ал. 1 и ал. 2 НК с правото на ЕС, като с определение по дело С 707/2017 г. е приел, че не се допуска национална правна уредба, която като санкция за неизпълнение на задължението за недеклариране по чл. 3 от този Регламент, предвижда отнемане на недекларираната сума в полза на държавата и от друга страна, наказание лишаване от свобода до шест години или глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението, тъй като е несъразмерно тежко и следва да отговаря за претърпените от него вреди на същото основание. В подкрепа на изложеното е посочил, че срещу Република България е образувана „Процедура за нарушение № 2012/2085 по описа на ЕК за отстраняване на противоречие на режима на санкции за недеклариране на пари в брой при излизане или влизане в ЕС, установен в чл. 251 от НК, чл. 9 от Регламент /ЕО/ № 1889/2005“, както и че от страна на Министерския съвет е внесен законопроект за изменение и допълнение на НК с мотиви именно образуваната срещу държавата наказателна процедура. С тези доводи е ангажирал отговорността на държавата, чрез министъра на финансите. Относно третия ответник по иска - Народното събрание на РБ е изложил доводи, че нарушението се изразява в това, че не е отменил разпоредбата на чл. 251, ал. 2 от НК, за да премахне несъответствието между националното и европейско законодателство. Посочил е, че това бездействие е позволило на РС-Сливница да приложи нормата на чл. 251, ал. 2 НК и така е причинило вредата от отнемане на недекларираната сума. Претендирал е да бъдат солидарно осъдени ответниците по иска да заплатят сумата от 393 024.04 лв. - обезщетение за имуществени вреди от нарушение на общественото право, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба – 04.10.2018 г. до окончателното изплащане.

За да уважи предявения иск, първоинстанционният съд, след преценка на представените доказателства, и най-вече практика на СЕС, е приел, че ответникът Районен съд - Сливница не е приложил директно обществена норма с приоритет пред национална такава, а при съмнения относно тълкуването ѝ не е отправил преюдициално запитване, като е постановил необжалваем акт по същество. Посочил е, че е извършено съществено нарушение, което е в пряка причинно-следствена връзка с произтеклите имуществени вреди. Приел е, че приложената от националния съд ал.2 на чл.

251 от НК, предвиждаща кумулативно „отнемане“ в полза на държавата на сумата, предмет на престъплението, и наказание „лишаване от свобода“ е в пряко противоречие с общностното право, като нарушава принципа на съразмерност на санкцията, съгласно чл.9, §1 от Регламент /ЕО/ № 1889/2005г. Допълнил е, че е налице и противоречие с определения по преюдициални запитвания от СГС и САС, във връзка с което по съединени дела C-335/18 и C-336/18, с определение на Съда от 30.01.2019г. е прието, че чл.4, § 2 и чл. 9, § 1 от Регламент /ЕО/ № 1889/2005г. трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в главните производства, която като санкция за неизпълнение на предвиденото в чл.3 от Регламента задължение за деклариране, освен лишаване от свобода до пет години или глоба в размер на една пета от недеklarираната парична сума в брой, предвижда и отнемане в полза на държавата на тази недеklarирана сума. По отношение на ответника Народно събрание е посочил, че е бездействал, тъй като не е предприел законодателна отмяна на този закон /чл. 251, ал.2 НК/ и който закон се прилага от съдебната власт. По отношение на Държавата е приел, че в тази хипотеза всеки от ответниците е допринесъл за неизпълнението, но при всички случаи държавата-членка е субектът на правото, който е длъжен да поправи вредите, настъпили в резултат от неизпълнение на задълженията ѝ, произтичащи от правото на ЕС.

Настоящият въззивен състав намира за основателно възражението на жалбоподателя - Държавата, чрез министъра на финансите, че обжалваното решение е недопустимо по отношение ангажиране отговорността на този субект. Съгласно чл. 7 от ЗОДОВ искът за обезщетение се предявява пред съда по мястото на увреждането или по настоящия адрес, или седалището на увредения срещу органите, от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите. Макар отговорността да е на държавата, а не на отделните нейни органи и длъжностни лица, макар длъжник по материалното правоотношение да е именно държавата, в тези производства тя се представлява не от министъра на финансите, съгласно разпоредбите на ГПК, а от органите, от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите - като процесуални субституенти. Доколкото съдът приема, че отговорността на държавата за вреди от нарушения на общностното право, произтичаща от чл.4, § 3 ДЕС, следва да бъде реализирана именно по реда на ЗОДОВ, следва да се приложат и залегналите в него принципи за процесуалната легитимация на ответника, доколкото същите се явяват специални по отношение на общата разпоредба на чл.31, ал. 1 от ГПК. Ето защо, въззивният състав намира, че министърът на финансите не е легитимиран да представлява държавата в настоящото дело. Предявеният срещу държавата, представлявана от министъра на финансите, иск е недопустим и исковата молба в тази ѝ част следва да бъде върната, а производството прекратено. С оглед на приетото, решението на СГС в тази част следва да бъде обезсилено.

Неоснователно е възражението на жалбоподателя-ответник Народно

събрание за недопустимост на решението, тъй като Народното събрание е държавен орган, олицетворяващ законодателната власт, което определя мястото му сред другите държавни органи. Действително дейността по повод на законотворчеството не е в обхвата на ЗОДОВ, но доколкото няма друга уредба в действащото ни законодателство, отговорността на държавата от бездействие на законодателния ѝ орган /при изложените в исковата молба твърдения/, следва да се реализира по реда на ЗОДОВ.

В заключение: Решението е допустимо по отношение на ответника Народно събрание и Районен съд-Сливница, което дава възможност на въззивния съд да се произнесе по неговата правилност.

Не се спори между страните, а и от представените доказателства по делото се установява, че при преминаване на българската граница на 10.07.2017 г. при Митнически пункт - Калотина ищецът не е декларирал пред митническите органи сумата от 200 950 евро, които били открити при преглед на лицето. Валутата била иззета с протокол за оглед на местопроизшествие и било образувано досъдебно производство /ДП/. За извършеното деяние, с одобрено на основание чл. 382 от НПК споразумение от 12.07.2017 г. по нохд № 516/2017 г. по описа на РС Сливница, ищецът бил признат за виновен в нарушение на разпоредби от Валутния закон /ВЗ/ и на Наредба № Н - 1 от 01.02.2012 г. на министъра на финансите, за което на основание чл. 251, ал. 1, вр. чл. 54, ал. 1 от НК му било наложено наказание 5 месеца лишаване от свобода, отложено с три годишен изпитателен срок, а на основание чл. 251, ал. 2 от НК недеklarираната сума в размер на 200 950 евро, предмет на престъплението, била отнета в полза на държавата.

С оглед становищата на страните, спори се по въпроса дали предвидената в българската правна уредба санкция по чл.251, ал.2 НК /ред. 2015г./, предвиждаща отнемане в полза на държавата на сумата, предмет на престъплението, противоречи на уредената в общностното право възможност за санкциониране при неизпълнение на задължението за деклариране.

Отговорността за нарушаване правото на ЕС се предпоставя от установяване на следните материалноправни предпоставки, посочени в решения на Съда на ЕС (F. and others v.Italian Stare; Brasserie du Pecheur и Faactortame; K.): 1/нарушение на правна норма, която предоставя права на частноправни субекти, 2/нарушението да е достатъчно съществено и 3/ да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната вреда.

Регламент 1889/2005 г. на Европейския парламент и на Съвета установява хармонизирани норми за контрол на движението на пари в брой, които влизат и излизат от Съюза, с цел предотвратяване, възпиране и избягване на изпирането на пари посредством въвеждането на принципа на задължително деклариране на суми над 10 000 евро, което позволяла събирането на информация за тях.

Според член 4, § 2 от Регламент 1889/2005 г., „Ако задължението за

деклариране, предвидено в член 3, не е изпълнено, парите в брой могат да бъдат задържани след издаване на административно решение в съответствие с условията, предвидени в националното законодателство“.

Съгласно член 9, § 1 от Регламента „Всяка държава-членка въвежда санкции, които се налагат при неспазване на задължението за деклариране по чл. 3. Тези санкции следва да бъдат ефективни, съразмерни и възпиращи“.

С тези разпоредби се предоставят права на частноправните субекти, а именно – право на правно очакване за временно задържане на недедекларираната сума при определени условия и право на съразмерна санкция за недедекларираната сума, поради което държавата-членка следва да предвиди за съответното нарушение санкции в съответствие с посоченото, които да изпълнят посочените по-горе критерии, т. е. да не са прекомерни съобразно извършеното нарушение. В този смисъл е неоснователно възражението на жалбоподателите, че не е нарушена разпоредба на правото на ЕС, която предоставя права на частноправните субекти.

Относно допуснатото нарушение от Районен съд-Сливница се установява, че същият е приложил разпоредба от НК /чл. 251, ал. 2 НК/, която е в пряко противоречие с чл. 4, § 2 от Регламента, който не допуска отнемането на недедекларираната сума като санкция за неизпълнение задължението за деклариране, а единствено задържането ѝ с цел да се позволи на компетентните органи да извършат необходимия контрол и проверка във връзка с произхода на сумата, предназначението и местоназначението ѝ. Подобна проверка в случая няма данни да е извършвана.

Що се отнася до твърдението за нарушение на разпоредбата на чл. 9, § 1 от Регламента, то следва да се посочи, че липсва хармонизация на законодателството на Съюза в областта на санкциите, които да могат да бъдат приложени при неспазване на задължението по чл. 3 от Регламента. Липсата на такива единни мерки означава, че държавите-членки са компетентни да изберат санкции, които считат за подходящи, но този избор следва да бъде осъществен при спазване правото на Съюза и на неговите общи принципи, регламентирани в нормата на чл. 9, §1. Санкционните мерки не трябва да надхвърлят границите на необходимото за постигане на легитимно преследваните от законодателството цели и да бъдат в съответствие с тежестта на наказваните с тях нарушения. В тази връзка съвместното прилагане на наказанието лишаване от свобода по чл. 251, ал. 1 НК с отнемане на недедекларираната сума в полза на държавата по чл. 251, ал. 2 НК е в явно нарушение на принципа на пропорционалност, установен в нормата на чл. 9§1 от Регламента. Такова е тълкуването, дадено с определения на СЕС от 12.07.2018 г. по дело № C707/17 и от 30.01.2019 г. по дела C-335/18 и C-336/2018, постановени по преюдициални запитвания, отправени от РС-Свиленград, СГС и САС, с които е прието, че кумулирането на някое от наказанията по чл. 251, ал. 1 НК с отнемането на недедекларираната сума по чл.

251, ал. 2 НК е в пряко противоречие с разпоредбите на чл. 4, § 2 и чл. 9, § 1 от Регламент 1889/2005 г. на ЕП и Съвета. Съгласно съдебната практика направеното тълкуване действа от момента на влизане в сила на тълкуваната норма, т. е. от 2007 г., когато Република България се присъединява към ЕС. В този смисъл същата е следвало да се разбира и към 2017г., когато е било одобрено споразумението от РС - Сливница. Ето защо, релевираното от жалбоподателя възражение е неоснователно.

По отношение на втората от кумулативно изискуемите материалноправни предпоставки: Нарушението от РС-Сливница да е достатъчно съществено. Критериите, на които следва да отговаря нарушението на правото на ЕС, за да бъде характеризирано като достатъчно съществено се извеждат от практиката на СЕС. Практиката извежда няколко хипотези, в които достатъчно съществения характер на нарушението се предполага и в случая по отношение на РС-Сливница са налице две от тях - неотправяне на преюдициално запитване и противоречие с трайно установена практика на СЕС. Настоящият състав намира, че и тази предпоставка в случая е налице. До този извод съдът достига, съобразявайки следното: Районен съд-Сливница, одобрявайки, на основание чл. 382, ал.7 НПК, споразумението по чл. 382 НПК, е постановил необжалваем по същество акт. Според правилото на чл. 267, ал. 3 ДФЕС, националната юрисдикция, чието решение не подлежи на обжалване, е длъжна да сезира Съда на ЕС /независимо дали счита това за необходимо или не/ по относим за главния спор въпрос относно тълкуване правото на ЕС, за да предотврати установяването на национална съдебна практика, която не е в съответствие с разпоредбите на правото на ЕС. Това ограничаване на правото на преценка на последната инстанция е гаранция, че окончателното решение по делото ще бъде правилно, както и че правото на ЕС ще бъде прилагано еднакво в отделните държави-членки.

Тълкуване на чл. 4 и чл. 9 от Регламента е бил относим за висящия пред РС-Сливница спор, а актът на последния е окончателен, поради което, е бил длъжен служебно да отправи преюдициално тълкувателно запитване за съответствието на чл. 251, ал. 2 НК с общностното право. Неизпълнението на това задължение, съчетано с постановяване на необжалваем съдебен акт, който противоречи на правото на ЕС, следва да бъде квалифицирано като „достатъчно съществено“ нарушение на правото на ЕС. С оглед на приетото възражението на жалбоподателя – РС-Сливница, че нарушението не е съществено е неоснователно.

На следващо място, извършеното от РС-Сливница нарушение на правото на ЕС е достатъчно съществено и предвид обстоятелството, че е сторено при явно несъобразяване с практиката на СЕС в съответната област и по - специално с решение по преюдициално запитване от 16.07.2015 г., R. M. C., дело C- 255/14, с което е прието, че член 9, § 1 от Регламент № 1889/2005 г. трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която за неизпълнение на предвиденото в член 3 от Регламента

задължение за деклариране се налага като санкция глоба, съответстваща на 60 % от недеklarираната сума, когато последната е по - голяма от 50 000 евро. Това решение е постановено преди акта на РС-Сливница, свързано е с разпоредбите на Регламент 1889/2005 и е обосновоало приложението от СЕС в производството по отправените от българските съдилища преюдициални запитвания на чл. 99 от Процедурния правилник, който позволява на съда да се произнесе с мотивирано определение, когато отговорът на преюдициалния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика, като е счетено, че щом глоба в размер на 60% от недеklarираната сума пари в брой не изглежда съразмерна предвид естеството на нарушението, отнемането в полза на държавата на цялата недеklarирана сума на още по-силно основание не би могло да се счита съразмерна мярка. Действително, както сочи въззивникът – РС-Сливница, към момента на постановяване на определението на съда от 12.07.2017г. все още не е имало изрично произнасяне на СЕС по този въпрос, така както е сторено с Определението на Съда от 30.01.2019г. по преюдициалните запитвания на СГС и САС за съответствието на чл.251, ал.2 НК с общностното право, и с което е прието, че тази санкция надхвърля границите на необходимото за гарантиране на изпълнението на задължението за деклариране. Но в цитираното по-горе решение по делото С., което е постановено две години преди процесното определение, СЕС вече се е бил произнесъл. Предвидената към 2017г. в българското законодателство парична санкция е по-тежка от разглежданата по делото С. санкция – националната норма предвижда глоба в размер на 200% от стойността на недеklarираната сума и 100 % конфискация на недеklarираната сума. Възражението във въззивната жалба на РС-Сливница, че унгарската санкционираща норма е различна от българската санкционираща норма по чл.251 НК не се споделя от въззивния състав. Действително различни са параметрите, но в унгарското право глобата е процент от сумата, докато българското право предвижда 100 % конфискация на недеklarираната сума, което се налага паралелно с наказанията по чл.1, между които е глоба в размер на 200% от стойността на същата. Следователно, националната санкция е по-тежка от тази, която СЕС е приел, че противоречи на правото на ЕС, което съдът одобрил споразумението е следвало да съобрази, като откаже да го одобри, съобразно правомощието си по чл.382, ал.8 от НПК, или е могъл да спре делото и да изпрати преюдициално запитване до СЕС за тълкуване разпоредбата на чл.9 от Регламента във връзка с националната разпоредба на чл.251 НК. Процесното определение на съда за одобряване на споразумението е окончателно, не подлежи на обжалване и има последиците на влязла в сила присъда /чл.383, ал.1 от НПК/, поради което при съмнение на съда дали приложимата национална норма противоречи на правото на ЕС, той е длъжен да отправи преюдициално запитване до СЕС с искане за тълкуване на европейската норма / чл.267, ал.3 ДФЕС/.

Неоснователно е възражението на въззивника, че ищецът е бил съгласен с наложената конфискация, като доброволно е подписал споразумението,

което следва да е от значение за преценката на това дали извършеното от РС-Сливница нарушение при одобряване на споразумението, е достатъчно съществено. Принципът на правовата държава по смисъла на чл. 4, ал.1 от Конституцията на РБ означава, че държавата чрез органите си не следва да прехвърля на гражданите отговорността по законосъобразното прилагане на законодателството в страната ни. Като се е съгласил на споразумението при посочените условия, неминуемо ищецът е искал да съхрани по-висше благо, а именно - предотвратяване на по-тежко по степен наказание „лишаване от свобода“. Освен това, заявеното в този смисъл съгласие в наказателното производство с наложената санкция никъде не е уредено или разгледано като пречка за претендиране на обезщетение, като процесното.

На трето място, налице е и пряка причинно - следствена връзка между нарушението на правото на ЕС от страна на РС-Сливница и понесената от ищеца вреда в размер на отнетата сума. Загубата ѝ е директно следствие от постановената от съда мярка по чл. 251, ал. 2 НК и следва да бъде обезщетена чрез паричната равностойност на отнетото. Ирелевантни са доводите, че съдебният акт е влязъл в сила и не може да бъде пререшаван в настоящото производство, тъй като последното не цели да се отрече или постави под съмнение силата на пресъдено нещо на съдебен акт, а е насочено към ангажиране на отговорността на съда за репарация на причинените вреди от същия.

В заключение, въззивният съд приема, че РС-Сливница дължи на ищеца обезщетение за претърпените вреди в резултат от извършеното от РС - Сливница нарушение на правото на ЕС чрез одобряване в противоречие с разпоредбите на чл. 4, §2 и чл. 9, §1 от Регламент 1889/2005 на споразумение по чл. 382 НПК, с което наред с наказание лишаване от свобода се отнема, на основание чл. 251, ал. 2 НК, предмета на престъплението - недеклаираната сума от 200 950 евро. В този смисъл е и постановеното решение на СГС, поради което в тази част следва да бъде потвърдено.

По отношение отговорността на Народното събрание:

Съгласно чл. 4 § 3 от ДЕС държавите-членки са длъжни за осигурят спазването на правото на ЕС, като прогласеното там задължение за лоялно сътрудничество изисква от тях да гарантират върховенството и ефективното прилагане на правото на ЕС. В изпълнение на това задължение националният законодателен орган, в случая НС, дължи да приема закони, които не противоречат на общностното право, както и да изменя съществуващите, така че същите да не противоречат на общностното право.

Съгласно тълкуването, дадено с определенията на СЕС от 12.07.2018г. по дело № С-707/17 и от 30.01.2019 г. по дела С-335/18 и С-336/2018, съединени, кумулирането на някое от наказанията по чл. 251, ал. 1 НК с отнемането на недеклаираната сума по чл. 251, ал. 2 НК е в пряко противоречие с разпоредбите на чл. 4, § 2 и чл. 9, § 1 от Регламент 1889/2005 г. на ЕП и Съвета. Даденото от съда тълкуване не създава нови норми, не

създава нови задължения, а указва как тълкуваната разпоредба е трябвало да бъде разбрана и прилагана от създаването ѝ. В този смисъл преюдициалните тълкувателни решения действат с обратна сила, което в случая означава, че НС е в нарушение на задължението си да хармонизира вътрешното право с правото на ЕС, като е следвало да отмени кумулативното приложение на санкцията на чл. 251, ал. 2 НК с някоя от санкциите по чл. 251, ал. 1 НК още от 01.01.2007 г., когато РБ е приета за член на ЕС. Следователно, като не е направило това и е бездействало в продължителен период от време /2007г. до 2019г., когато е отменена/ НС е извършило нарушение на правото на ЕС, като осъществено чрез това бездействие нарушение покрива критерия „достатъчно съществено“, предвид обстоятелството, че неотменената правна норма от НК (както и съответната във ВЗ), от една страна, е в пряко противоречие на явната и прецизна разпоредба на чл. 4, §1 от Регламента, а от друга - е извън очертаните от изискването за съразмерност на санкциите по чл. 9, §1 от Регламента граници на свобода на преценка на държавата - членка.

Следователно налице са първите две материалноправни предпоставки, но не е налице третата – не съществува пряка причинно - следствена връзка между нарушението на общностното право от страна на НС и вредата, заявена за репарирание от ищеца. Вредите са непосредствена последица от съдебния акт, а не от бездействието на НС, тъй като въпреки бездействието на законодателния ни орган, националният съд е имал възможност и е следвало да отчете противоречието на нормата на чл. 251, ал. 2 НК с нормите на чл. 4 и чл. 9 от Регламента и в изпълнение на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на РБ да не я приложи или да реализира процедурата по чл. 267, ал.3 ДФЕС. Поради това не може да бъде ангажирана отговорността на този ответник и иска против него следва да бъде отхвърлен.

С оглед изложените съображения, въззивният съд, в настоящия си състав, приема, че са налице предпоставките за ангажиране на имуществената отговорност на Държавата в лицето на ответника РС - Сливница, а в частта за солидарно осъждане на Народното събрание на РБ, искът е неоснователен. Поради това настоящата инстанция следва да отмени обжалваното решение в частта, в която искът за солидарно осъждане на НС е уважен, като постанови отхвърлянето му.

При този изход на спора, на въззиваемия-ищец се следват сторените по делото разноски, но ищецът не претендира присъждане на такива. С оглед основателността на жалбите на НС и Държавата, чрез министъра на финансите, въззиваемият-ищец следва да бъде осъден да заплати направените от тях разноски, както следва: държавна такса в размер на 5 лв. и юрисконсултско възнаграждение, чийто размер съдът определя на 200 лв., на основание чл. 78, ал.8 от ГПК. Поради това и на основание чл. 78, ал.3 от ГПК въззиваемият-ищец следва да бъде осъден да заплати на всеки един от двамата жалбоподатели сумата от 205лв. – разноски.

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА решение № 1348 от 19.02.2020г., постановено по гр.д. № 12994/218г. от СГС, I ГО, 6 състав **в частта**, в която е осъдил Република България, представлявана от министъра на финансите, солидарно да заплати, на основание чл. 4, §3 от Договора за Европейски съюз, на О. Е. сумата от 393 024,04 лв. - обезщетение за причинената на О. Е. имуществена вреда от нарушение на правото на ЕС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска - 04.10.2018 г. до окончателното изплащане на сумата и **ПРЕКРАТЯВА** производството в тази част като недопустимо.

ОТМЕНЯ решение № 1348 от 19.02.2020г., постановено по гр.д. № 12994/218г. от СГС, I ГО, 6 състав **в частта**, с която е уважен иска по чл. 4, §3 Договора за Европейски съюз срещу Народно събрание за присъждане на сумата от 393 024,04 лв. - обезщетение за причинената на О. Е. имуществена вреда от нарушение на правото на ЕС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска-04.10.2018 г. до окончателното изплащане на сумата и вместо него постановява:

ОТХВЪРЛЯ предявеният от О. Е. против Народно събрание на РБ иск с правно основание чл. 4, §3 ДФЕС за присъждане на сумата от 393 024,04 лв. - обезщетение за причинената на О. Е. имуществена вреда от нарушение на правото на ЕС, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска-04.10.2018 г. до окончателното изплащане на сумата.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 1348 от 19.02.2020г., постановено по гр.д. № 12994/218г. от СГС, I ГО, 6 състав **в останалата обжалвана част**.

ОСЪЖДА О. Е., на основание чл. 78, ал.3 ГПК, **ДА ЗАПЛАТИ НА** Народно събрание на РБ сумата от 205 лв. – разноски за държавна такса и юрисконсултско възнаграждение.

ОСЪЖДА О. Е., на основание чл. 78, ал.3 ГПК, **ДА ЗАПЛАТИ НА** Държавата, чрез министъра на финансите, сумата от 205 лв. – разноски за държавна такса и юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС, при условията на чл. 280, ал. 1 и ал.2 ГПК, в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____